

כתבה שלישית בסידרה על ההסתדרות: קופת החולים שנוסדה למען הרעיון הנאצל של עזרה הדדית - הפכה שוט ביד מנגנון-הכפייה

הפועל המקופי"ח

אחרים, נוהגים לקרוא לו בחדרי חורים לא יודין אלא בשם לא יפה: יודינאט.

★ ★ ★

כמו קפיצים במכונית

המכונית המשותפת עמדה השבוע ליד בית הסתדרות המורים, כאשר התכנסו בו 450 נציגי עובדים מרחבי הארץ. עשרה עתונאים ישבו על הבמה, לפי הזמנת הוועד הפועל. העולם הזה לא הוזמן. שבוע קודם גורשו כתבי השבועון מאולם הישיבות של הוועד הפועל, למרות שישירות מוסד חשוב זה פתוחות לעיתונאים ולחברי הסתדרות. ראש מישמר הקרמלין, קצין-המשטרה-לשעבר יצחק אבנרי, ושומר-הסף הנראה כמתאגרף, עלו לשם כך אל הקומה השביעית. הם הפקירו לכמה רגעים את מישמרתם החשובה בכניסה לבנין, כי אהרון בקר דרש אישית שנציגי העולם הזה יוצאו מהבנין.

לעומת ישיבות הוועד הפועל, היה כנס פועלי הייצור מאורע סגור. הכניסה הייתה על-פי הזמנות אישיות, שחולקו בקפידה. בכל זאת ישב באולם כתב העולם הזה. אחד מוועדי הפועלים, שידע כי נאסרה הכניסה להעולם הזה, העביר למערכת הזמנה שנועדה לאיש הוועד. ירוחם משל, שפתח את הכנס, הוא עסקן ותיק מאד, העוסק מזה שלושים שנה בענייני פועלים. הוא מכיר את אנשי ועד הפועלים של כל בית-חרושת כמעט, פונה אליהם בשם הפרטי, בטון אבני מרגיע. הוא מעמיד את עצמו בדרגה שחה עם הפועל, מדבר בלשונו. לעולם לא ישתמש במלים לועזיות מסובכות, ולעולם יסכים עם הפועל בשעה שהוא מדבר עמו.

משל מסמל אולי יותר מכל שאר צמרת ההסתדרות את הדר-פרצופיות של מוסד זה. כמו הקפיצים במכונית, בולם משל את הוועזועים בהסתדרות. הוא נתן לפועלים את רשות הדבור, והחזיר הטוב לא סר מעל פניו גם כאשר שמע את ההתקפות החריפות ביותר. אמר פועל מירושלים: „עד לפני חצי שנה המשק עוד פרח, ופתאום חלס — אין שום דבר! זה מגביר את הייצור? לא צריך לרסן את הפועלים עליידי אבטלה, צריך לתת נורמות. אם מאמינים פועל בתעשייה והוא עובד עשר שנים, והוא פועל טוב, ואם אחרי עשר שנים עוד כדאי לו ללכת להיות פקיד — זה עוזר להגדלת התפוקה?”

איים חבר ועד פועלי נשר: „אם יהיה חוסר-עבודה, כולם יודעים מה יהיה פה!”

פועל אלקו אמיל שכטר, ממארגני ועדי-הפועלה: „הביזבוז הוא לא במשכורת של הפועל, הביזבוז הוא בתיכנון ובניהול. הפועל יודע זאת. האם הפקידים שקיבלו העלאה של 35

מסע עכור של הפחדה, הונאה ודמגוגיה נפתח השבוע ברחבי הארץ, כדי להכריח את הפועלים לחתור על תוספת-היוקר, להסכים להקפאת שכרם, ולהשלים עם האבטלה. נציגי ההסתדרות והממשלה, בשיתוף-פעולה מלא, באו אל בתי החרושת, אל הפועלים ואל ועדי-העובדים, ואמרו: „אם לא תסכימו לביטול תוספת-היוקר, אם תדרשו מההסתדרות לעמוד על מדיניות השכר שלה, אם תתנגדו לפיטורים — תבטל הממשלה את הזמנותיה מהמפעל בו אתם עובדים, וכולכם תפוטרו!”

נציגים אחרים של ההסתדרות פנו למעבידים, דרשו מהם לא לתת פיטורים, אלא לעשות זאת בשקט, תוך התייעצות עם ההסתדרות, כדי לא להסעיר את הפועלים.

התותחים הכבדים של מפא"י הפועלו כדי להונות את הפועל, ולהעמיד בפניו את בעייתו בצורה מווייפת. הצטיין בזאת לוי אשכול, כנס מיוחד של נציגי פועלי הייצור, שנערך השבוע. שאל אשכול את הפועלים: „מה אתם רוצים, תשלום תוספת-היוקר ויותר אבטלה? או ויתור על תוספת-היוקר והפסקת האבטלה?” כאילו לא תוכננה האבטלה על-ידי אשכול עצמו, וכאילו תיפסק האבטלה ברגע שהפועל יסכים לוותר ללא מאבק על תוספת-היוקר.

אבל הכיעור הרב ביותר התגלה בנסיון לפצל את הפועלים ולשנות אותם זה נגד זה, כדי שלא יבואו כולם בדרישה משותפת. נציגי ההסתדרות החלו מעודדים את ועדי העובדים לטעון נגד השכר הגבוה יותר של הטכנאים ושל המהנדסים. שוב הצטיין בכך לוי אשכול. באותו כנס של פועלי ייצור אמר ראש הממשלה: „מה אתם רוצים שנעשה עם המהנדסים וכל הפרופסורים האלה? הם אומרים שהם יסעו לאירופה וייקבלו שם פי שניים.”

★ ★ ★

שפה משותפת, מכונית משותפת

הכנס בו נאמרו דברים אלה היה חלק מהמסע המאורגן, להוציא את הרוח מהמפרשים של ועדי-הפועלה, ההולכים ומוקמים. השיטה הברוקה היא שיטת הסחבת: „נבדוק את טענותיכם,” או „נשב ונדון בדרישות שלכם.”

תחילה מפגישים את ועד הפועלים עם נציג האגודה המקצועית. בפגישה זאת נקבעת פגישה נוספת לעוד שבועיים, עם מזכיר מועצת הפועלים. שם מובטחת פגישה תוך עשרה ימים עם ירוחם משל, ראש האיגוד המיקצועי. משל מבין לרוחם של הפועלים הממורמרים, מבטיח להם לעמוד לצידם, וקובע פגישה יותר רחבה עם מזכיר ההסתדרות אהרון בקר. לבסוף מביאים את לוי אשכול בכבודו ובעצמו, הוא מבקש מן הפועלים לשוב ולהרהר, וכאשר יגמרו להרהר, יתחיל כל הסיבוב הארוך מחדש.

אחדות העבודה ומפ"ם נותנות את ידן למסע הרמייה. נציגיהן מופיעים בצד נציגי מפא"י, ונידמה להם אפילו שמפא"י עושה אתם חסד. כנס המיוחד של נציגי עובדי הייצור הירשו ליהושע חשצינה מאחדות-העבודה וליהודה יודין ממפ"ם לשבת על הבמה, כשאשכול ובקר נאמו. מפ"ם היתה משוכנעת ששמרה בכך על זכותה: נתנו לה אפילו קצת להאבק על כך.

כדאי בהקשר זה לציין, כי יהודה יודין קשור אל ירוחם משל גם בקשרי מכונית. כאשר הסתבר שתקציב הוועד הפועל אינו מרשה רכישת מכונית צמודה למשל, נמצאה דרך נוחה לעקוף את המיכשול. קרן הביטוח מבטחים, שכספיה מנוכים משכר פועלי הבנין, רכשה מכונית אמריקאית גדולה והעמידה אותה לרשות משל. ליודין, חבר הוועדה המרכזת מטעם מפ"ם, ניתנה הרשות להשתמש אף הוא במכונית היקרה. מאז הוא קובע את סדר נסיעותיו בתאום עם משל. פעילי מפ"ם, החוששים שיודין מתאם עם משל המפא"י גם דברים

אחוז עושים היום חשבונות יותר מהר? מקבלים קהל ב-35 אחוז יותר מהר? נציג ישאטבסט: „התעשיינים היה להם טוב, הרהיחה, קיבלו טובסידיות, השמינו את הכיסים, ולפעמים גם באו לבקר בארץ. אז שיבלעל היום, ושהממשלה תחנך אותם כמו שהיא מנסה לחנך אותנו. את היוקר לא אנחנו עשינו.”

נציגי עובדי בית-חרושת עטים: „איננו רוצים שכר אינפלציוני, אנו רוצים שכר מתאים לייצור. את העלאת השכר אפשר לספוג על-ידי הקטנת הרווחים של הבעלים. הממשלה נותנת הלוואות נוחות למפעלים, ר זה משאיר רושם מזור, כי הפועל יודע בדיוק מה מצב המפעל שמקבל הלוואה. אנחנו רואים את המכוניות של הבעלים ושל ה-מנהלים, ואת כל מה שהם מכניסים לחשבון ההוצאות של המפעל, המינהל כושל, מתכוון בו כוח-עבודה גדול. המפעלים לא שכחו את שיטת הקוסט פלוס והם מנפחים הוצאות ומשתמטים ממסים.”

★ ★ ★

מחוליה-שרים

מספרים ועובדות הובאו על-ידי נציג ועד הפועלים של פורטורס, תעשיות אלקטרו-כימיות: „בפניה של הוועד הציבורי

אהרון בקר ומכונית-השרד שלו: „לוותר על תוספת היוקר!”

שני הכתבים שגורשו הינם חברי הסתדרות.